Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MACIEJ SZPUNAR
της 28ης Μαΐου 2020 [1]

Υπόθεση C-233/19

B.
κατά
Centre public d'action sociale de Liège (CPAS)

[αίτηση του cour du travail de Liège
(εφετείου εργατικών διαφορών Λιέγης, Βέλγιο)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Μεταναστευτική πολιτική – Οδηγία 2008/115/ΕΚ – Άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο β' – Επιστροφή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών – Υπήκοος τρίτης χώρας πάσχων από σοβαρή ασθένεια – Απόρριψη αιτήσεως άδειας διαμονής για ιατρικούς λόγους – Διαταγή εγκαταλείψεως της ημεδαπής – Παροχή κοινωνικού επιδόματος»

1. Στο πλαίσιο της παρούσας προδικαστικής παραπομπής του cour du travail de Liège (εφετείου εργατικών διαφορών Λιέγης, Βέλγιο), το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί, υπό το πρίσμα της οδηγίας 2008/115/ΕΚ [2], επί των προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται το ανασταλτικό αποτέλεσμα προσφυγής που ασκήθηκε από πάσχοντα από σοβαρή ασθένεια υπήκοο τρίτης χώρας κατά αποφάσεως περί εγκαταλείψεως της επικράτειας κράτους μέλους. Η ιδιαιτερότητα της υποθέσεως αυτής έγκειται στο γεγονός ότι το αιτούν δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο, δυνάμει του εθνικού δικονομικού δικαίου, να αποφανθεί επί της νομιμότητας της εν λόγω αποφάσεως. Προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα περιοριζόμενο στις πτυχές που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας του αιτούντος δικαστηρίου.

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 2008/115

2. Το άρθρο 3, σημεία 4 και 5, της οδηγίας 2008/115 ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

4) "απόφαση επιστροφής": διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία κηρύσσεται ή αναφέρεται ως παράνομη η παραμονή υπηκόου τρίτης χώρας και του επιβάλλεται ή αναφέρεται υποχρέωση επιστροφής,

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2008, L 348, σ. 98).

5) “απομάκρυνση”: εκτέλεση της υποχρέωσης επιστροφής, και συγκεκριμένα φυσική μεταφορά εκτός του κράτους μέλους.»

3. Το άρθρο 5 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη:

[...]

γ) την κατάσταση της υγείας του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας,

και τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης.»

4. Το άρθρο 8, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να εκδίδουν χωριστή διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία διατάσσεται η απομάκρυνση.»

5. Το άρθρο 12 της ίδιας οδηγίας ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οι αποφάσεις επιστροφής και –, εάν έχουν εκδοθεί,– οι αποφάσεις απαγόρευσης εισόδου και οι αποφάσεις απομάκρυνσης εκδίδονται εγγράφως και περιλαμβάνουν τους νομικούς και πραγματικούς λόγους καθώς και πληροφορίες για τα διαθέσιμα ένδικα μέσα.

6. Το άρθρο 13, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2008/115 ορίζει τα εξής:

«1. Στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας διατίθεται αποτελεσματικό ένδικο μέσο, το οποίο του επιτρέπει να προσφεύγει κατά των αποφάσεων που αφορούν την επιστροφή ή να ζητεί την επανεξέτασή τους, όπως αναφέρεται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής ή αρμόδιου οργάνου που απαρτίζεται από μέλη αμερόληπτα και απολαύοντα εχέγγυα ανεξαρτησίας.

2. Η αρχή ή το όργανο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 έχει την εξουσία να επανεξετάζει αποφάσεις που αφορούν την επιστροφή, όπως αναφέρονται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας προσωρινής αναστολής της επιβολής της εφαρμογής τους, εκτός εάν ισχύει ήδη προσωρινή αναστολή δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας».

7. Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής:

«Τα κράτη μέλη, με εξαίρεση την κατάσταση που καλύπτεται από τα άρθρα 16 και 17, μεριμνούν ώστε να λαμβάνονται κατά το δυνατόν υπόψη οι ακόλουθες αρχές σε σχέση με υπηκόους τρίτων χωρών κατά το χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης, το οποίο χορηγείται σύμφωνα με το άρθρο 7 και κατά τα χρονικά διαστήματα για τα οποία αναβάλλεται η απομάκρυνση σύμφωνα με το άρθρο 9:

α) εξασφαλίζεται η οικογενειακή ενότητα με μέλη της οικογένειας που ευρίσκονται στο έδαφος του κράτους μέλους,

β) παρέχονται επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και κάθε απαραίτητη θεραπευτική αγωγή,

γ) παρέχεται στους ανηλίκους πρόσβαση στο βασικό εκπαιδευτικό σύστημα, ανάλογα με τη διάρκεια της διαμονής τους,

δ) λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες των ευάλωτων ατόμων».

Το βελγικό δίκαιο

8. Το άρθρο 9ter, παράγραφος 1, του loi sur l'accès au territoire νόμου du 15 décembre 1980 (νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980, *Moniteur belge* της 31ης Δεκεμβρίου 1980, σ. 14584) σχετικά με την είσοδο στην επικράτεια, την παραμονή, την εγκατάσταση και την απέλαση αλλοδαπών, όπως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, ορίζει τα ακόλουθα:

«Αλλοδαπός που διαμένει στο Βέλγιο, αποδεικνύει την ταυτότητά του σύμφωνα με την παράγραφο 2 και πάσχει από ασθένεια που ενέχει σοβαρούς κινδύνους για τη ζωή ή τη φυσική του ακεραιότητα ή πραγματικό κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχειρίσεως, οσάκις δεν υπάρχει κατάλληλη θεραπευτική αγωγή στη χώρα καταγωγής του ή στη χώρα στην οποία διαμένει, μπορεί να ζητήσει άδεια διαμονής στο Βασίλειο από τον Υπουργό ή από εξουσιοδοτημένο από αυτόν πρόσωπο.

[…]»

9. Το άρθρο 57, παράγραφος 2, του loi organique des centres publics d'action sociale, du 8 juillet 1976 (οργανικού νόμου της 8ης Ιουλίου 1976 περί των δημόσιων κέντρων κοινωνικής δράσεως, *Moniteur belge* της 5ης Αυγούστου 1976, σ. 9876), προβλέπει τα εξής:

«Κατά παρέκκλιση από τις λοιπές διατάξεις του παρόντος νόμου, η αποστολή του δημόσιου κέντρου κοινωνικής δράσεως περιορίζεται:

1° στην παροχή επείγουσας ιατρικής βοήθειας σε αλλοδαπό που διαμένει παράνομα εντός του Βασιλείου·

[…]

Η παραμονή στο Βασίλειο αλλοδαπού ο οποίος δηλώνει πρόσφυγας και έχει ζητήσει να του αναγνωριστεί το καθεστώς του πρόσφυγα είναι παράνομη οσάκις η αίτηση ασύλου έχει απορριφθεί και του έχει κοινοποιηθεί διαταγή να εγκαταλείψει την επικράτεια.

Παροχές κοινωνικής πρόνοιας που είχαν χορηγηθεί σε αλλοδαπό ο οποίος είχε πράγματι δικαίωμα σε αυτές κατά τον χρόνο που του κοινοποιήθηκε διαταγή να εγκαταλείψει την επικράτεια παύουν να χορηγούνται, εξαιρουμένης της επείγουσας ιατρικής περιθάλψεως, την ημέρα κατά την οποία ο αλλοδαπός εγκαταλείπει πραγματικά την επικράτεια και, το αργότερο, την ημέρα λήξεως της προθεσμίας που τάσσεται στη σχετική διαταγή.

[…]»

Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης, η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και το προδικαστικό ερώτημα

10. Στις 4 Σεπτεμβρίου 2015, η B., υπήκοος τρίτης χώρας, κατέθεσε αίτηση ασύλου στο Βέλγιο. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε από την αρμόδια αρχή. Στις 27 Απριλίου 2016, το conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο επιλύσεως ένδικων διαφορών αλλοδαπών, Βέλγιο) απέρριψε προσφυγή που άσκησε η B. κατά της εν λόγω απορριπτικής αποφάσεως.

11. Στις 26 Σεπτεμβρίου 2016, η B. υπέβαλε αίτηση προκειμένου να της χορηγηθεί άδεια διαμονής[3] για ιατρικούς λόγους, επικαλούμενη διάφορες σοβαρές ασθένειες.

3 Δυνάμει του άρθρου 9ter του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 σχετικά με την είσοδο στην επικράτεια, την παραμονή, την εγκατάσταση και την απέλαση αλλοδαπών.

12. Η αίτηση αυτή κρίθηκε παραδεκτή στις 22 Δεκεμβρίου 2016 και, ως εκ τούτου, χορηγήθηκε στη Β. επίδομα κοινωνικής αρωγής από το Centre public d'action sociale de Liège (δημόσιο κέντρο κοινωνικής πρόνοιας Λιέγης, στο εξής: CPAS).

13. Με αποφάσεις της 28ης Σεπτεμβρίου 2017, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στις 23 Οκτωβρίου 2017, απορρίφθηκε η αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής της Β. και η αρμόδια αρχή της κοινοποίησε διαταγή να εγκαταλείψει τη βελγική επικράτεια [4].

14. Στις 28 Νοεμβρίου 2017, η Β. άσκησε ενώπιον του conseil du contentieux des étrangers προσφυγή ακυρώσεως και υπέβαλε αίτηση αναστολής κατά των αποφάσεων αυτών.

15. Με δύο αποφάσεις της 28ης Νοεμβρίου 2017, το CPAS έπαυσε τη χορήγηση επιδόματος κοινωνικής αρωγής στη Β. από τις 23 Οκτωβρίου 2017. Αντιθέτως, της χορήγησε επείγουσα υγειονομική περίθαλψη από 1ης Νοεμβρίου 2017.

16. Στις 28 Δεκεμβρίου 2017, η Β. άσκησε ενώπιον του tribunal du travail de Liège (πρωτοδικείου εργατικών διαφορών Λιέγης, Βέλγιο) προσφυγή κατά των αποφάσεων του CPAS με τις οποίες διακόπηκε η χορήγηση σε αυτήν του επιδόματος κοινωνικής αρωγής και ζήτησε από το δικαστήριο αυτό να της αναγνωρίσει εκ νέου το σχετικό δικαίωμα από τις 23 Οκτωβρίου 2017.

17. Με απόφασή του της 15ης Μαρτίου 2018, το tribunal du travail de Liège (πρωτοδικείο εργατικών διαφορών Λιέγης) απέρριψε την προσφυγή αυτή όσον αφορά το επίδομα κοινωνικής αρωγής.

18. Στις 16 Απριλίου 2018, η Β. άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου έφεση κατά της αποφάσεως αυτής.

19. Το δικαστήριο αυτό επισημαίνει ότι, λαμβανομένης υπόψη της ημερομηνίας κατά την οποία κοινοποιήθηκε η διαταγή εγκαταλείψεως της επικράτειας και κατόπιν νέας αποφάσεως του CPAS, το χρονικό διάστημα το οποίο αφορά η προσφυγή εκτείνεται από τις 23 Οκτωβρίου 2017 έως τις 31 Ιανουαρίου 2018 και ότι, κατά το διάστημα αυτό, η Β. δεν διέθετε τίτλο διαμονής [5].

20. Αφού απέρριψε το ενδεχόμενο να χορηγηθεί στη Β. το επίδομα κοινωνικής αρωγής με βάση ενδεχόμενη αδυναμία επιστροφής για ιατρικούς λόγους, κατά την έννοια της βελγικής νομοθεσίας περί επιδομάτων κοινωνικής αρωγής, το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι η επίλυση της διαφοράς στην κύρια δίκη εξαρτάται από τα αποτελέσματα που πρέπει να αναγνωριστούν στη λύση που προέκρινε το Δικαστήριο στην απόφαση Abdiba [6].

21. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να δεχθεί την προσφυγή της προσφεύγουσας, εφόσον αναγνωριστεί ανασταλτικό αποτέλεσμα στην προσφυγή ακυρώσεως και την αίτηση αναστολής που έχει ασκήσει η Β ενώπιον του conseil du contentieux des étrangers. Το δικαστήριο αυτό διευκρινίζει ότι, κατά τη βελγική νομοθεσία, η εν λόγω προσφυγή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, αλλά θα μπορούσε να της αναγνωριστεί τέτοιο αποτέλεσμα κατόπιν της αποφάσεως Abdiba [7]. Το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά, εντούτοις, ότι είναι δυσχερής ο καθορισμός των προϋποθέσεων υπό τις οποίες ένα δικαστήριο εργατικών διαφορών οφείλει να διαπιστώσει τον ανασταλτικό χαρακτήρα μιας τέτοιας προσφυγής και ότι τα βελγικά δικαστήρια έχουν εκδώσει αποκλίνουσες αποφάσεις σχετικά με το ζήτημα αυτό, το οποίο επιδέχεται τουλάχιστον τρεις διαφορετικές απαντήσεις με πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

4 Εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση.

5 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει επίσης ότι η νέα αίτηση επιδόματος κοινωνικής αρωγής την οποία υπέβαλε η Β. την 1η Φεβρουαρίου 2018 απορρίφθηκε με απόφαση του CPAS της 20ής Φεβρουαρίου 2018 και ότι η εν λόγω απορριπτική απόφαση αποτέλεσε αντικείμενο νέας προσφυγής. Επομένως, το επίμαχο χρονικό διάστημα στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως περιορίζεται από τις 23 Οκτωβρίου 2017 έως τις 31 Ιανουαρίου 2018.

6 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

7 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

22. Υπό τις συνθήκες αυτές, το cour du travail de Liège (εφετείο εργατικών διαφορών Λιέγης) αποφάσισε, με απόφαση της 11ης Μαρτίου 2019 η οποία κοινοποιήθηκε στο Δικαστήριο στις 18 Μαρτίου 2019, να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν τα άρθρα 5 και 13 της οδηγίας [2008/115], ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα του [άρθρου 19, παράγραφος 2, και του άρθρου 47] του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [στο εξής: Χάρτης], καθώς και το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της εν λόγω οδηγίας, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αποφάσεως [Abdida[8]], την έννοια ότι αναγνωρίζουν ανασταλτικό αποτέλεσμα στην προσφυγή κατά αποφάσεως με την οποία υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος πάσχει από σοβαρή ασθένεια, διατάσσεται να εγκαταλείψει το έδαφος κράτους μέλους, λαμβανομένου υπόψη ότι ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η εκτέλεση της αποφάσεως αυτής δύναται να τον εκθέσει σε σοβαρό κίνδυνο οξείας και μη αναστρέψιμης επιδεινώσεως της υγείας του,

– χωρίς να απαιτείται εκτίμηση επί της προσφυγής, της οποίας η άσκηση και μόνον αρκεί για την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως με την οποίαν ο προσφεύγων διατάσσεται να εγκαταλείψει την ημεδαπή,

– ή με ακροθιγή έλεγχο όσον αφορά την ύπαρξη υποστηρίξιμης αιτιάσεως ή τη μη συνδρομή λόγου απαραδέκτου ή προδήλως αβάσιμου της προσφυγής που ασκήθηκε ενώπιον του conseil du contentieux des étrangers,

– ή με πλήρη και συνολικό έλεγχο από τα δικαστήρια εργατικών διαφορών, προκειμένου να διαπιστωθεί αν η εκτέλεση της αποφάσεως αυτής δύναται πράγματι να εκθέσει τον προσφεύγοντα σε σοβαρό κίνδυνο οξείας και μη αναστρέψιμης επιδεινώσεως της υγείας του;»

23. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι διάδικοι της κύριας δίκης, η Βελγική, η Ολλανδική και η Τσεχική Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 22ας Ιανουαρίου 2020, όλοι οι ανωτέρω μετέχοντες στη διαδικασία, εξαιρουμένης της Τσεχικής Κυβερνήσεως, ανέπτυξαν προφορικώς τις απόψεις τους.

Ανάλυση

24. Η παρούσα υπόθεση έχει ως υπόβαθρο την απόφαση Abdiba[9] και την ερμηνεία της σε εθνικό επίπεδο από τα βελγικά δικαστήρια. Αρχικά, θα προτείνω στο Δικαστήριο να οριοθετήσει το περιεχόμενο του προδικαστικού ερωτήματος, κατόπιν θα αναλύσω το ερώτημα αυτό υπό το πρίσμα της οδηγίας 2008/115 και, τέλος, θα διατυπώσω, για λόγους πληρότητας, ορισμένες σύντομες παρατηρήσεις περί των προϋποθέσεων του ανασταλτικού αποτελέσματος προσφυγής που ασκείται κατά αποφάσεως επιστροφής.

Επί της οριοθετήσεως του περιεχομένου του προδικαστικού ερωτήματος

25. Το προδικαστικό ερώτημα, όπως τίθεται εν προκειμένω, πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να αναδιατυπωθεί προκειμένου να δοθεί στο αιτούν δικαστήριο λυσιτελής απάντηση που θα του επιτρέψει να επιλύσει τη διαφορά που του έχει υποβληθεί.

26. Υπενθυμίζω εν συντομία τα περιστατικά και τα διακυβεύματα της παρούσας υποθέσεως.

8 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

9 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

27. Η αίτηση άδειας διαμονής της Β., υπηκόου τρίτης χώρας, απορρίφθηκε και, ταυτόχρονα, της κοινοποιήθηκε διαταγή να εγκαταλείψει την επικράτεια. Η Β. άσκησε ενώπιον του αρμόδιου *διοικητικού* δικαστηρίου προσφυγή ακυρώσεως και υπέβαλε αίτηση αναστολής κατά των αποφάσεων αυτών. Παράλληλα, το centre public d'action sociale (δημόσιο κέντρο κοινωνικής πρόνοιας) διέκοψε τη χορήγηση στη Β. του επιδόματος κοινωνικής αρωγής, χορηγώντας της πάντως πρόσβαση σε επείγουσα υγειονομική περίθαλψη. Η Β. άσκησε προσφυγή κατά των αποφάσεων αυτών ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου *εργατικών διαφορών*.

28. Αυτό ακριβώς το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εργατικών διαφορών απευθύνεται στο Δικαστήριο. Καλούμενο να αποφανθεί αν η Β. δικαιούται το επίδομα κοινωνικής αρωγής, το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να αποσαφηνιστούν οι προϋποθέσεις που θα είχε το ανασταλτικό αποτέλεσμα της προσφυγής κατά της διαταγής σύμφωνα με την οποία η Β. έπρεπε να εγκαταλείψει τη βελγική επικράτεια.

29. Ακόμη και με τις καλύτερες προθέσεις και την καλύτερη θέληση του κόσμου, δεν αντιλαμβάνομαι πώς θα μπορούσε η απάντηση του Δικαστηρίου στο παρόν προδικαστικό ερώτημα να καθοδηγήσει το αιτούν δικαστήριο, λαμβανομένου υπόψη του συγκεκριμένου προβλήματος που του έχει υποβληθεί. Καθώς το αιτούν δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της νομιμότητας της αποφάσεως επιστροφής ούτε επί του ανασταλτικού αποτελέσματος που θα είχε η διαδικασία κατά παρόμοιας αποφάσεως, είναι κατά τη γνώμη μου περιττή η εξέταση ενός τέτοιου ανασταλτικού αποτελέσματος. Μόνον η διακρίβωση του αν η Β. έχει δικαίωμα στο επίμαχο επίδομα κοινωνικής αρωγής είναι χρήσιμη για το αιτούν δικαστήριο.

30. Επομένως, δεν απόκειται συναφώς στο Δικαστήριο να αποφανθεί επί των βελγικών δικονομικών κανόνων που διέπουν τις προσφυγές κατά των αποφάσεων επιστροφής και οπωσδήποτε δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου η επίλυση διαφοράς περί της ερμηνείας εθνικού δικαίου που αμφισβητείται σε εθνικό επίπεδο [10].

31. Προφανώς, δεν θα ίσχυε το ίδιο αν θεωρείτο ότι δεν είναι σύμφωνο προς την οδηγία 2008/115 το σύστημα δικαστικής οργανώσεως του Βασιλείου του Βελγίου αυτό καθεαυτό, όπως κατανέμει τις αρμοδιότητες ως προς τη νομιμότητα της διαμονής στα διοικητικά δικαστήρια και ως προς τις κοινωνικές παροχές στα δικαστήρια εργατικών διαφορών. Δεν θεωρώ ότι πρόκειται περί αυτού. Αντιθέτως μάλιστα, η κατανομή αυτή φαίνεται να εναρμονίζεται πλήρως με την κλασική οργάνωση των δικαστηρίων σε εθνικό επίπεδο.

32. Τέλος, δεν φρονώ ότι η διαπίστωση αυτή αντιφάσκει προς τα εκ της υποθέσεως Abdiba [11] διδάγματα. Υπενθυμίζεται ότι, στην υπόθεση εκείνη, η οποία επίσης αφορούσε τη βελγική νομοθεσία και της οποίας τα πραγματικά περιστατικά αντιστοιχούσαν εν πολλοίς σε εκείνα της κρινόμενης υποθέσεως, το Δικαστήριο απάντησε στα προδικαστικά ερωτήματα δικαστηρίου εργατικών διαφορών τα οποία αφορούσαν ταυτόχρονα το ανασταλτικό αποτέλεσμα διοικητικής προσφυγής και ζητήματα κοινωνικών παροχών. Εντούτοις, σε αντίθεση με την επίδικη στην κύρια δίκη υπόθεση, μπορεί να υποστηριχθεί ότι, στην υπόθεση της αποφάσεως Abdiba [12], η απάντηση του Δικαστηρίου σχετικά με το ανασταλτικό αποτέλεσμα βοήθησε να δοθεί λύση στην περίπτωση του ενδιαφερομένου. Φρονώ, όμως, ότι τούτο δεν ισχύει εν προκειμένω. Πράγματι, στην επίδικη υπόθεση έχει ήδη αποδειχθεί, χάρη στην απόφαση Abdiba [13], ότι πρέπει να αναγνωριστεί στη Β. δικαίωμα σε προσφυγή με ανασταλτικό αποτέλεσμα προκειμένου να αντιταχθεί στη διαταγή να εγκαταλείψει τη βελγική επικράτεια.

10 Πρβλ. αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 2015, Tall (C-239/14, EU:C:2015:824, σκέψη 35), και της 19ης Ιουνίου 2018, Gnandi (C-181/16, EU:C:2018:465, σκέψη 34). Βλ., επίσης, προτάσεις μου στην υπόθεση JZ (Ποινή φυλακίσεως σε περίπτωση απαγορεύσεως εισόδου) (C-806/18, EU:C:2020:307, σημείο 36).

11 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

12 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

13 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

33. Προτείνω επομένως να ερμηνευθεί το υποβληθέν από το αιτούν δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα ως εξής: αντιτίθενται οι διατάξεις της οδηγίας 2008/115, και ειδικότερα τα άρθρα 5 και 13 και το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο β′, αυτής σε νομοθεσία κράτους μέλους δυνάμει της οποίας η παροχή κοινωνικής πρόνοιας την οποία λαμβάνει υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος έχει ασκήσει προσφυγή κατά εις βάρος του αποφάσεως επιστροφής και πάσχει από σοβαρή ασθένεια, περιορίζεται στην επείγουσα υγειονομική περίθαλψη;

34. Τίθεται, με άλλα λόγια, το ερώτημα ποια κοινωνικά δικαιώματα μπορούν να χορηγήσουν οι βελγικές αρχές στη Β. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό προϋποθέτει τον προσδιορισμό των κοινωνικών δικαιωμάτων τα οποία μπορεί να αντλήσει η Β. από τις διατάξεις της οδηγίας 2008/115.

Επί των απαιτήσεων που απορρέουν από την οδηγία 2008/115

35. Αντικείμενο της οδηγίας 2008/115, όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 αυτής, είναι η θέσπιση των κοινών κανόνων και διαδικασιών που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα και το διεθνές δίκαιο. Από την αιτιολογική σκέψη 4 της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι σκοπός της είναι να θεσπισθούν σαφείς, διαφανείς και δίκαιοι κανόνες για τη χάραξη αποτελεσματικής πολιτικής περί επιστροφής, απαραίτητο στοιχείο για την καλή διαχείριση της μεταναστευτικής πολιτικής. Για τον σκοπό αυτόν, η εν λόγω οδηγία καθιερώνει ένα πλήρες σύστημα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο παρανόμως διαμένων υπήκοος τρίτης χώρας θα εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης[14]. Όταν, πρώτον, ένας υπήκοος τρίτης χώρας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/115, ήτοι διαμένει παρανόμως στο έδαφος κράτους μέλους[15], δεύτερον, το εν λόγω κράτος μέλος δεν έχει αποφασίσει να μην εφαρμόσει την οδηγία αυτή για τους λόγους που μνημονεύονται εξαντλητικά σε αυτήν[16] και, τρίτον, ο εν λόγω υπήκοος τρίτης χώρας δεν απολαύει των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας[17] όπως ορίζονται στο άρθρο 2, παράγραφος 5, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399[18], τότε ο υπήκοος αυτός πρέπει να επιστραφεί. Αυτό ισχύει, βεβαίως, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 6, παράγραφοι 2 έως 5, της οδηγίας 2008/115.

36. Η διαδικασία επιστροφής περιλαμβάνει πολλά στάδια, τα οποία διευκρινίζονται στο κεφάλαιο ΙΙ της οδηγίας 2008/115. Σε πρώτο στάδιο, ένα κράτος μέλος εκδίδει απόφαση επιστροφής για παρανόμως διαμένοντα υπήκοο τρίτης χώρας[19]. Η απόφαση περί επιστροφής προβλέπει κανονικά κατάλληλο χρονικό διάστημα για την οικειοθελή αναχώρηση του ενδιαφερομένου[20], υφίστανται όμως εξαιρέσεις από τον κανόνα αυτόν[21], μεταξύ άλλων εκείνη που σχετίζεται με τον κίνδυνο διαφυγής του ενδιαφερομένου. Ακολούθως, εάν δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης, σύμφωνα με την οδηγία 2008/115, ή εάν ο συγκεκριμένος υπήκοος δεν συμμορφωθεί προς την υποχρέωση επιστροφής εντός της προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης που χορηγήθηκε, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εκτελέσουν την απόφαση επιστροφής[22], ήτοι τη φυσική μεταφορά εκτός του κράτους μέλους[23]. Η εκτέλεση αυτή ονομάζεται «απομάκρυνση».

14 Βλ., επίσης, προτάσεις μου στην υπόθεση JZ (Ποινή φυλακίσεως σε περίπτωση απαγορεύσεως εισόδου) (C-806/18, EU:C:2020:307, σημείο 26).

15 Βλ. άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115.

16 Άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/115.

17 Άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας 2008/115.

18 Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ 2016, L 77, σ. 1).

19 Βλ. άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115. Η ίδια διάταξη διευκρινίζει ότι αυτό ισχύει με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 5 του ίδιου άρθρου.

20 Βλ. άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115.

21 Βλ. άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115.

22 Βλ. άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115.

23 Βλ. άρθρο 3, σημείο 5, της οδηγίας 2008/115.

37. Πρέπει να τονιστεί ότι, κατά την οδηγία 2008/115[24], τα κράτη μέλη *μπορούν* (και επομένως δεν υποχρεούνται) να εκδίδουν χωριστή διοικητική ή δικαστική απόφαση ή πράξη με την οποία διατάσσεται η απομάκρυνση.

38. Στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, προφανώς, να διασφαλίζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας[25]. Τούτο απορρέει γενικώς από το άρθρο 1 της οδηγίας 2008/115[26] και ειδικώς από μια ολόκληρη σειρά διατάξεων της εν λόγω οδηγίας.

39. Επιπροσθέτως, όπως έχει ήδη διευκρινίσει το Δικαστήριο, οι διατάξεις της οδηγίας 2008/115 πρέπει να ερμηνεύονται, όπως υπενθυμίζει η αιτιολογική σκέψη 2 αυτής, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ενδιαφερομένων[27].

40. Επομένως, τα θεμελιώδη δικαιώματα των ενδιαφερομένων πρέπει βεβαίως να γίνονται σεβαστά από τα κράτη μέλη, τούτο όμως συμβαίνει πάντοτε στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής. Τα εν λόγω θεμελιώδη δικαιώματα των ενδιαφερομένων μπορούν να είναι υλικής φύσεως, όπως επί παραδείγματι η συνεκτίμηση της καταστάσεως της υγείας τους[28], ή δικονομικής φύσεως, όπως η μορφή των αποφάσεων επιστροφής[29] ή ακόμη η δυνατότητα ασκήσεως ενδίκων μέσων[30].

41. Όσον αφορά την κατάσταση της υγείας[31] του ενδιαφερομένου, από την απόφαση Abdida[32] προκύπτει αναμφίλεκτα ότι «το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2008/115 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία δεν προβλέπει την κάλυψη, κατά το μέτρο του δυνατού, των βασικών αναγκών υπηκόου τρίτης χώρας πάσχοντος από σοβαρή ασθένεια σε περίπτωση που αυτός δεν διαθέτει τα μέσα για να καλύψει ο ίδιος τις ανάγκες του, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η παροχή επείγουσας υγειονομικής περιθάλψεως και κάθε απαραίτητης θεραπευτικής αγωγής θα παρασχεθούν πράγματι, κατά το διάστημα που το συγκεκριμένο κράτος μέλος υποχρεούται να αναβάλει την απομάκρυνση του οικείου υπηκόου τρίτης χώρας μετά την άσκηση προσφυγής κατά της αποφάσεως επιστροφής που έχει ληφθεί σε βάρος του εν λόγω υπηκόου»[33]. Επιπροσθέτως, το Δικαστήριο τόνισε επίσης στην εν λόγω απόφαση ότι το κράτος μέλος υποχρεούτο να προβεί σε μια τέτοια κάλυψη «σε περίπτωση που [ο ενδιαφερόμενος] δεν διαθέτει τα μέσα για να καλύψει ο ίδιος τις ανάγκες του»[34].

42. Συνάγω από το απόσπασμα αυτό της αποφάσεως Abdida[35] ότι το επίμαχο βασικό επίδομα δικαιολογείται *αποκλειστικά* από την ανάγκη του δικαιούχου.

24 Βλ. άρθρο 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 2008/115.

25 Ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων έχει χαρακτηριστεί, δικαίως κατά τη γνώμη μου, ως «κεφαλαιώδης αρχή για την ερμηνεία της οδηγίας» από τη θεωρία· βλ. Lutz, F., «Directive 2008/115/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on common standards and procedures in Member States for returning illegally staying third-country nationals», σε Hailbronner, K., και Thym, D. (επιμ.), *EU immigration and asylum law – a commentary*, 2η έκδ., C.H. Beck, Hart, Nomos, Munich, Oxford, Baden-Baden 2016, άρθρο 1, σημείο 19, σ. 667 και 668.

26 Σύμφωνα με το οποίο, η εν λόγω οδηγία θεσπίζει τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ως γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, και με το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων προστασίας των προσφύγων και των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

27 Βλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453, σκέψη 42).

28 Βλ. άρθρο 5, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/115.

29 Βλ. άρθρο 12 της οδηγίας 2008/115.

30 Βλ. άρθρο 13 της οδηγίας 2008/115.

31 Άτομο που πάσχει από ασθένεια δεν είναι αφ' εαυτού «ευάλωτο άτομο», κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 9, της οδηγίας 2008/115, σύμφωνα με το οποίο ευάλωτα άτομα είναι ανήλικοι, μη συνοδευόμενοι ανήλικοι, μειονεκτούντα άτομα, ηλικιωμένοι, έγκυοι, μόνοι γονείς που συνοδεύουν ανήλικα τέκνα και θύματα βασανιστηρίων, βιασμών ή άλλης σοβαρής μορφής ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας.

32 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

33 Βλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453, σκέψη 62 και διατακτικό).

34 Βλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453, σκέψη 59).

35 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

43. Πρόκειται εδώ για εξέταση πραγματικών περιστατικών στην οποία πρέπει να προβεί το αιτούν δικαστήριο ως αρμόδιο για θέματα κοινωνικών παροχών.

44. Κατά τα λοιπά, όπως τονίζει η αιτιολογική σκέψη 12 της οδηγίας 2008/115, οι βασικές συνθήκες διαβίωσης υπηκόου τρίτης χώρας ορίζονται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία [36].

45. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι από την οδηγία 2008/115 ουδόλως προκύπτει ότι ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας δικαιούται κοινωνικό επίδομα του ίδιου ύψους με εκείνο που χορηγείται σε άλλα άτομα όπως οι νομίμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτης χώρας ή και οι πολίτες της Ένωσης. Απόκειται σε κάθε κράτος μέλος να προσδιορίζει το ύψος του επιδόματος, εφόσον δύνανται να παρασχεθούν πράγματι η επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και κάθε απαραίτητη θεραπευτική αγωγή.

46. Κατά συνέπεια, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, από την άποψη του δικαίου της Ένωσης, το αν το βελγικό δίκαιο θεωρεί νόμιμη τη διαμονή της Β. δεν ασκεί επιρροή στο δικαίωμα της Β. να λαμβάνει, δυνάμει της οδηγίας 2008/115, χρηματικό επίδομα, πέραν της επείγουσας υγειονομικής περίθαλψης, για την κάλυψη των βασικών της αναγκών.

47. Στο ίδιο πνεύμα, επισημαίνω ότι, σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία, δεν είναι αναγκαίο να έχει χαρακτηριστεί η διαμονή ως «τακτική» προκειμένου να εκτιμηθεί η νομιμότητα της αρνήσεως χορηγήσεως κοινωνικού επιδόματος.

48. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, συνάγεται το συμπέρασμα ότι, στο μέτρο που διασφαλίζονται σε παρανόμως διαμένοντα υπήκοο τρίτης χώρας που δεν μπορεί ο ίδιος να καλύψει τις ανάγκες του η επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και κάθε απαραίτητη θεραπευτική αγωγή, οι οποίες περιλαμβάνουν τις βασικές ανάγκες, πληρούνται οι απαιτήσεις της οδηγίας 2008/115.

Επί της περιπτώσεως της Β.

49. Η προεκτεθείσα ανάλυση επιτρέπει τη συναγωγή των ακόλουθων συμπερασμάτων για την παρούσα υπόθεση.

50. Πρώτον, η περίπτωση της προσφεύγουσας στην κύρια δίκη εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/115: εκδόθηκε εις βάρος της απόφαση επιστροφής, κατά της οποίας άσκησε προσφυγή. Συνεπώς, αν αποδειχθεί ότι η Β. δεν διαθέτει τα μέσα για να καλύψει τις ανάγκες της, το Βασίλειο του Βελγίου υποχρεούται, δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2008/115, να της χορηγήσει επίδομα κοινωνικής αρωγής που να καλύπτει τις βασικές της ανάγκες.

51. Δεύτερον, η διαπίστωση αυτή είναι ανεξάρτητη από τις προϋποθέσεις του ανασταλτικού αποτελέσματος της διαδικασίας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Η οδηγία 2008/115 δεν απαιτεί από το αιτούν δικαστήριο να εξετάσει τη νομιμότητα της διαμονής του ενδιαφερομένου προσώπου.

52. Προτείνω, επομένως, στο Δικαστήριο να απαντήσει στο παρόν προδικαστικό ερώτημα ότι οι διατάξεις της οδηγίας 2008/115, και ειδικότερα τα άρθρα 5 και 13 και το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο β', αυτής αντιτίθενται σε νομοθεσία κράτους μέλους δυνάμει της οποίας η παροχή κοινωνικής πρόνοιας που λαμβάνει υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος έχει ασκήσει προσφυγή κατά εις βάρος του αποφάσεως επιστροφής και πάσχει από σοβαρή ασθένεια περιορίζεται στην επείγουσα

36 Βλ., επίσης, απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453, σκέψη 54).

υγειονομική περίθαλψη, εάν, αφενός, η περίθαλψη αυτή δεν καλύπτει τις βασικές του ανάγκες, διασφαλίζοντας ότι η επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και κάθε απαραίτητη θεραπευτική αγωγή θα του παρασχεθούν πράγματι, και, αφετέρου, ο εν λόγω υπήκοος δεν διαθέτει τα μέσα για να καλύψει ο ίδιος τις ανάγκες του.

Περί του ανασταλτικού αποτελέσματος

53. Τέλος, για λόγους πληρότητας, θα ήθελα να διατυπώσω τις ακόλουθες παρατηρήσεις όσον αφορά το ανασταλτικό αποτέλεσμα στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας.

54. Οφείλω να τονίσω ότι οι σκέψεις αυτές αφορούν αποκλειστικά περιπτώσεις όπως η επίδικη στην κύρια δίκη, στην οποία άτομο που πάσχει από ασθένεια θα εκτίθετο σε σοβαρό κίνδυνο οξείας και μη αναστρέψιμης επιδεινώσεως της υγείας του αν υποβαλλόταν στην εκτέλεση της εις βάρος του αποφάσεως επιστροφής.

55. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 της οδηγίας 2008/115 απόφαση επιστροφής αποτελεί τον κανονιστικό ακρογωνιαίο λίθο της εν λόγω οδηγίας. Επιπροσθέτως, οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στα κράτη μέλη από τα άρθρα 6 επ. της οδηγίας 2008/115 είναι συνεχείς, σταθερές και εφαρμόζονται αδιαλείπτως, υπό την έννοια ότι ανακύπτουν αυτοδικαίως κάθε φορά που πληρούνται οι προϋποθέσεις των εν λόγω άρθρων [37]. Όπως υπέδειξα ανωτέρω, η διαδικασία επιστροφής καθεαυτήν αρχίζει με την απόφαση περί επιστροφής.

56. Κατά τη γνώμη μου, τούτο προϋποθέτει ότι ένα σύστημα διοικητικών προσφυγών που δεν προσδίδει ανασταλτικό αποτέλεσμα σε προσφυγή κατά αποφάσεως επιστροφής, αλλά μόνο σε προσφυγή κατά αποφάσεως απομακρύνσεως, δεν είναι σύμφωνο προς την απόφαση Abdiba [38]. Υπενθυμίζω, συναφώς, ότι, με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι «τα άρθρα 5 και 13 της οδηγίας 2008/115, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα των [άρθρων 19, παράγραφος 2, και 47 του Χάρτη], έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία δεν προβλέπει ότι η προσφυγή κατά *αποφάσεως επιστροφής* η εκτέλεση της οποίας ενδέχεται να εκθέσει τον υπήκοο τρίτης χώρας σε σοβαρό κίνδυνο οξείας και μη αναστρέψιμης επιδεινώσεως της υγείας του έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα» [39]. Αντίθετα με τους ισχυρισμούς που προβάλλει η Βελγική Κυβέρνηση με τις παρατηρήσεις της, δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να συναχθεί από τη σαφή διατύπωση του αποσπάσματος αυτού της αποφάσεως Abdiba [40] ότι το Δικαστήριο αναφέρεται αποκλειστικά σε απόφαση απομακρύνσεως.

57. Όσον αφορά δε τις προϋποθέσεις του ανασταλτικού αποτελέσματος, υπενθυμίζω ότι το Δικαστήριο αποφάνθηκε, στην υπόθεση Gnandi [41], ότι «η προσφυγή που ασκείται κατά αποφάσεως περί επιστροφής κατά την έννοια του άρθρου 6 της οδηγίας 2008/115 πρέπει, προκειμένου να διασφαλίζει, όσον αφορά τον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας, την τήρηση των απαιτήσεων εκ της αρχής της μη επαναπροωθήσεως και του άρθρου 47 του Χάρτη, να έχει *αυτοδικαίως ανασταλτικό αποτέλεσμα*, καθόσον η απόφαση αυτή δύναται να εκθέσει τον υπήκοο αυτό σε πραγματικό κίνδυνο μεταχειρίσεως αντίθετης προς το άρθρο 18 του Χάρτη, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 33

37 Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση JZ (Ποινή φυλακίσεως σε περίπτωση απαγορεύσεως εισόδου) (C-806/18, EU:C:2020:307, σημείο 26).

38 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

39 Βλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453, σκέψη 53 και διατακτικό). Η υπογράμμιση δική μου.

40 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (C-562/13, EU:C:2014:2453).

41 Απόφαση της 19ης Ιουνίου 2018 (C-181/16, EU:C:2018:465).

της Συμβάσεως [περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951[42], όπως συμπληρώθηκε με το Πρωτόκολλο περί του καθεστώτος των προσφύγων το οποίο συνήφθη στη Νέα Υόρκη στις 31 Ιανουαρίου 1967 και τέθηκε σε ισχύ στις 4 Οκτωβρίου 1967], ή σε μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 19, παράγραφος 2, του Χάρτη»[43].

58. Μια περίπτωση όπως η επίδικη στην κύρια δίκη πρέπει να τύχει της ίδιας μεταχειρίσεως.

59. Σε κάθε περίπτωση, τα κράτη μέλη οφείλουν να είναι σε θέση να προβλέπουν, προκειμένου να αποφεύγουν τις καταχρήσεις, ότι το βάσιμο των επιχειρημάτων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο διοικητικής προσφυγής εκτιμάται prima facie από τον δικαστή στο πλαίσιο συνοπτικής εξετάσεως. Εντούτοις, η εκτίμηση αυτή θα πρέπει να λαμβάνει χώρα εκ των υστέρων προκειμένου να μην εμποδίζει την παραγωγή ανασταλτικού αποτελέσματος.

Πρόταση

60. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω εκτιμήσεων προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα του cour de travail de Liège (εφετείου εργατικών διαφορών Λιέγης) ως εξής:

Οι διατάξεις της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, και ειδικότερα τα άρθρα 5 και 13 και το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο β', αυτής αντιτίθενται σε νομοθεσία κράτους μέλους δυνάμει της οποίας η παροχή κοινωνικής πρόνοιας που λαμβάνει υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος έχει ασκήσει προσφυγή κατά εις βάρος του αποφάσεως επιστροφής και πάσχει από σοβαρή ασθένεια περιορίζεται στην επείγουσα υγειονομική περίθαλψη, εάν, αφενός, η περίθαλψη αυτή δεν καλύπτει τις βασικές του ανάγκες, διασφαλίζοντας ότι η επείγουσα υγειονομική περίθαλψη και κάθε απαραίτητη θεραπευτική αγωγή θα του παρασχεθούν πράγματι, και, αφετέρου, ο εν λόγω υπήκοος δεν διαθέτει τα μέσα για να καλύψει ο ίδιος τις ανάγκες του.

42 *Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954).

43 Βλ. απόφαση της 19ης Ιουνίου 2018, (C-181/16, EU:C:2018:465, σκέψη 56). Η υπογράμμιση δική μου.